

- possibilidade de estudantes criarem o seu próprio produto educativo individual (sua própria forma de resolução, visão do problema, etc.);
- desenvolvimento proposital de reflexão cognitiva, social e psicológica de futuros chefes de instituições educacionais;
- uso de tecnologias que possibilitem organizar uma avaliação autêntica, ou seja, subjetiva das atividades dos mestrandos;
- criação de condições de demonstração (apresentações e defesa) dos próprios resultados e realizações cognitivas.

Assume-se que os resultados apresentados são de natureza aberta e podem ser complementados no decurso de trabalhos futuros. Considera-se promissora a divulgação de ferramentas pedagógicas cuja utilização garanta o alcance dos resultados planejados.

Referências

1. Melnik, S.V. Stan rozrobky profesional'nykh i kvalifikatsiynykh standartiv v Ukraini i ryadi inshykh krayin svitu: prezentatsiya (O estado de desenvolvimento dos padrões profissionais e de qualificação na Ucrânia e em vários outros países do mundo: apresentação). Luhansk : M-vo sots. polytyky Ukrainy, 2011.
2. Sas, N. Tendentsiyi profesiynoyi pidhotovky maybutnikh kerivnykiv navchal'nykh zakladiv do innovatsiynoho upravlinnya (teoretyko-metodolohichnyy aspekt) (Tendências na formação profissional de futuros gestores das instituições de ensino à gestão inovadora (aspectos teóricos e metodológicos). Dissertação para obtenção do grau científico de Doutor em Ciências Pedagógicas: especialidade 13.00.04. "Teoria e metodologia da educação profissional". Tcherkássy, Universidade Bohdan Khmelnytsky, 2015, 558 p.
3. Sas, Nataliia et al. Definition, classification, characteristics and opportunities of development receptivity to the new. Lifelong learning: models and methods of implementation. Kharkiv : PC TECHNOLOGY CENTER, 2023, p. 116–147. Disponível em: <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-70-1.ch5>. Acesso em 10 jul. 2023.

Мирослава ВОВК

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ РЕГУЛЯТИВИ

В умовах військової агресії російської федерації проти України особливу соціокультурну роль виконує вчитель, який є ретранслятором традицій національної культури, професійних знань, цінностей мови, літератури, фольклору, історії в освітній практиці, власним життєвим і професійним прикладом формує учня як україномовну особистість, наділену громадянською позицією, високим рівнем національної ідентичності й української самосвідомості. Означена місія увиразнюється в умовах культурно-інформаційної війни у зв'язку з військовою агресією рф на території України.

В сучасному правовому полі окреслилися основні законодавчо-нормативні регулятиви, які унормовують зміни у сфері педагогічної освіти.

Якість вищої освіти, зокрема й педагогічної, в Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) представлено як сукупність якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість та обумовлює здатність задовольняти як особисто духовні й матеріальні проблеми, так і потреби суспільства. У Законі було ратифіковано радикальні зміни у діяльності закладів фахової передвищої, вищої педагогічної освіти, класичних університетів, що визначило перспективи удосконалення підготовки вчителя на засадах європейських критеріїв і стандартів. Насамперед Законом було передбачено уніфікацію освітніх рівнів (перший

бакалаврський, другий магістерський, третій освітньо-науковий рівні). Закон зорієнтував заклади освіти, де здійснюється підготовка майбутніх учителів, на створення системи забезпечення якості, що має включати процедури реалізації академічної мобільності, академічної свободи всіх учасників освітнього процесу, запровадження студентоцентрованого підходу тощо.

Важливою реформаційною зміною відповідно до цього Закону було започаткування процедури ліцензування освітніх програм підготовки вчителя на різних освітніх рівнях за певними спеціальностями педагогічного фаху з подальшою їх акредитацією відповідно до процедури, визначеної Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. Освітні програми підготовки майбутніх фахівців повинні визначати компетентності, предметні результати як «єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій)».

З метою уніфікації галузей знань і спеціальностей, що спрямовано на гармонізацію з Міжнародною стандартною класифікацією освіти, було затверджено Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» №266 від 29.04.2015 р., відповідно до якої скласифіковано галузі і спеціальності, з-поміж яких – галузь 01 Освіта, педагогіка з предметними спеціальностями.

Відповідно до Закону України «Про освіту» (2017) було унормовано процеси здобуття освітньої кваліфікації та професійної кваліфікації вчителя. На цій підставі було скасовано норму про обов'язковість вищої педагогічної освіти, а тому передбачено наявність професійної кваліфікації педагогічного працівника, яка може бути отримана не лише через здобуття педагогічної вищої освіти, але також через здобуття іншої вищої освіти за освітніми програмами, які передбачають присвоєння професійної кваліфікації педагога, а також через досвід практичної роботи.

Відповідно до норм Закону професійна кваліфікація – це визнана кваліфікаційним центром, суб'єктом освітньої діяльності, іншим уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дозволяють виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність.

Документом передбачено, що компетентності, необхідні фахівцеві, зокрема й вчителю, результати навчання, які створюють підстави для отримання професійних та освітніх кваліфікацій, можуть здобуватися у системі формальної, неформальної та інформальної освіти. Упровадження статті Закону про Національне агентство кваліфікацій уможливило у подальшому здійснення гармонізації Національної рамки кваліфікацій з відповідними міжнародними документами.

Також згідно з положеннями Закону було зніційовано розроблення професійних стандартів як встановленої сукупності вимог до компетентностей працівників, які дозволяють формувати професійні кваліфікації, а також створення Реєстру кваліфікацій тощо.

У Законі України «Про освіту» (2017 р.) визначено фундаментально новий підхід до підготовки вчителя нової української школи: інтегрованість змісту освіти на основі ключових компетентностей, запровадження інноваційних методик навчання; вмотивований учитель, який має свободу творчості і розвивається професійно; педагогіка партнерства учня і вчителя; наскрізний процес виховання; сучасне освітнє середовище, що базується на інформаційно-комунікаційних технологіях». Результатом підготовки майбутніх учителів у закладі вищої освіти, як зазначається в Законі України «Про освіту» (2017 р.), є набуті компетентності зі спеціальності (предметної спеціальності, спеціалізації), педагогіки, психології, зокрема шляхом

проходження педагогічної практики, важливих для забезпечення процесу навчання, виховання і розвитку особистості, у тому числі осіб з особливими освітніми потребами, проведення моніторингу педагогічної діяльності, аналіз педагогічного досвіду, застосування освітніх технологій і методів навчання, ефективних способів у взаємодії всіх учасників освітнього процесу.

Важливою стимулюючою зміною у підвищенні авторитету педагогічної професії згідно з Законом України «Про освіту» (2017) стало запровадження процедури сертифікації педагогічних працівників як «зовнішнього оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника (у тому числі з педагогіки та психології, практичних вмінь застосування сучасних методів і технологій навчання), що здійснюється шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи». Педагогічний працівник, який пройшов процедуру сертифікації, отримує доплату за її успішне проходження, що прирівнюється до атестації, та практикує досвід реалізації методик компетентнісного навчання, інноваційних освітніх технологій.

У результаті громадського обговорення було затверджено Концепцію розвитку педагогічної освіти в Україні (2018). Мета Концепції – створення такої системи педагогічної освіти, яка на основі національних надбань світового значення та усталених європейських традицій забезпечує формування педагогічних працівників, здатних здійснювати професійну діяльність на демократичних та гуманістичних засадах, реалізовувати освітню політику як пріоритетну функцію держави, що спрямовується на розвиток та самореалізацію особистості, задоволення її освітніх і духовно-культурних потреб, а також потребу бути конкурентоспроможними на ринку праці.

У Концепції окреслено стратегічні пріоритети розвитку педагогічної освіти з урахуванням євроінтеграційних процесів, пов'язаних з утвердженням критеріїв якості підготовки сучасного вчителя – інноваційного, креативного агента змін, наділеного здатністю до генерації інновацій в освітній практиці.

2020 р. набув чинності Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020). Згідно із Законом передбачено встановлення гарантій для підвищення кваліфікації педагогів на засадах співфінансування з державного і місцевого бюджетів, надання можливості підвищувати кваліфікацію від недержавних провайдерів, а також ініційовано створення центрів професійного розвитку педагогічних працівників. Крім того, Законом визначено категорії педагогічних працівників, які мають право проходити сертифікацію, а також окреслено права і обов'язки учителів, які успішно пройшли цю процедуру. Важливою інновацією стало запровадження педагогічної інтернатури для молодих учителів, у межах якої досвідчений педагог-наставник має підтримувати і консультувати його з метою адаптації до педагогічної професії, за що передбачено додаткову доплату 20% до заробітної плати.

Компетентнісна парадигма підготовки фахівців педагогічного фаху візуалізована й уніфікована в нормативних документах. Так, у Професійному стандарті за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020) узагальнено основні загальні компетентності; перелік трудових функцій (професійних компетентностей за трудовою дією або групою трудових дій, що входять до них), що передбачає насамперед сформованість професійних компетентностей вчителя, підготовленого за освітньо-професійною програмою на бакалаврському рівні, передусім у процесі практичної підготовки.

У Професійному стандарті на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» (2021) визначено спектр трудових функцій викладачів закладів вищої освіти (асистентів, старших викладачів, доцентів, професорів), окреслено професійні компетентності, якими має володіти сучасний педагог вищої школи, представлено опис трудових функцій та опис професійних кваліфікацій викладачів. Означені професійні якості співвіднесені з

професійними компетентностями майбутніх фахівців педагогічного фаху, що здобувають освіту на магістерському чи докторському освітніх рівнях, і формуються саме під час практичної підготовки. До загальних компетентностей увійшли громадянська, соціальна, культурна, лідерська та підприємницька; до професійних компетентностей – мовно-комунікативна; предметно-методична; інформаційно-цифрова; психологічна; емоційно-етична; педагогічне партнерство; інклюзивна; здоров'язбережувальна; проєктувальна; прогностична; організаційна; оцінювально-аналітична; інноваційна; рефлексивна; здатність до навчання впродовж життя.

Якісні зрушення у підготовці сучасного вчителя передбачають утвердження компетентнісної парадигми у педагогічній освіті, що в умовах українських реалій набуло законодавчо-нормативного врегулювання: затверджено більшість стандартів вищої освіти галузі 01 Освіта / педагогіка, Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020), Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти (2021) тощо.

Список використаних джерел

Закон України «Про вищу освіту». (2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Закон України «Про освіту». (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Закон України «Про повну загальну середню освіту». (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

Концепція розвитку педагогічної освіти. (2018). URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

Ничкало Н., Лук'янова Л., Хомич Л. Професійна підготовка вчителя: українські реалії, зарубіжний досвід : наук.-аналіт. доп. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; За ред. В. Кременя – Київ : Вид-во ТОВ «Юрка Любченка». 2021. 54 с. : рис. табл. <http://ipood.com.ua/e-library/naukovo-analitichni-materiali/profesiyna-pidgotovka-vchitelya-ukranski-reali,-zarubijniy-dosvid/>

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» №266 від 29.04.2015 р. (2015). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>

Про затвердження Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». (2020). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti>

Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». (2021). <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standart-na-grupu-profesij-vikladachi-zakladiv-vishoyi-osviti>

Наталія КОНОНЕЦ

ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСУЛЬТАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ: ОСВІТНІЙ КОНСАЛТИНГ

Освіта є важливою для особистості процедурою, спрямованою на пізнання. Тому одним з результативних методів взаємодії учасників освітнього процесу є надання